

Justas Mundeikis
Lithuanian-Economy.net
Tel.: + 370 619 68973
E-mail: justas.mundeikis@lithuanian-economy.net

Vilnius, 2021-05-18

Ministrei Monikai Navickienei
Viceministru Vytautui Šilinskui
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
post@socmin.lt

Dėl informacijos laisvės nacionalinėse kolektyvinėse derybose

2021-05-12 kreipiausi el. paštu į SADM (Valdą Pranckuvienę) dėl galimybės, stebėtojo teisėmis, dalyvauti / klausytis SADM organizuojamas 2022 metų nacionalinės kolektyvinės sutarties derybas. Tačiau gavau atsakymą, jog tokios derybos nėra viešos. Mano žiniomis 2021-05-13 įvyko pirmas susitikimas, kurio metu visos profesinės sąjungos ir SADM atstovas vieningai balsavo už tai, jog derybos nebūtų viešos.

Noriu atkreipti dėmesį į tai, jog remiantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 29 str. 2 punktu bazinis dydis, kuris turi įtakos visiems valstybės tarnautojams bei kitiems viešojo sektoriaus darbuotojams (pvz., mokytojams), turi būti nustatytas iki birželio 1d. nacionalinėje kolektyvinėje sutartyje. Nors Lietuvos Respublikos darbo kodekso 188 str. 7 punkte numatoma, jog "kolektyvinių derybų šalys pirmajame kolektyvinių derybų darbo grupės posėdyje susitaria dėl kolektyvinių derybų eigos" ir 2 papunktyje "kolektyvinių derybų tvarkos, organizacinių klausimų". Niekur Lietuvos Respublikos darbo kodekse nėra nurodyta, jog nacionalinės kolektyvinės derybos yra neviešos.

Jeigu vykstant deryboms, derybų šalys nuspręstų, jog konkretus derybų punktas yra konfidencialus, tada suprantama, visuomenė dėl šio derybų punkto negalėtų gauti viešos informacijos, remiantis LR DK 189 str. 3 punktu. LR Seime vykstant konfidencialių klausimų svarstymui komitetuose, posėdžiai taip pat nėra transliuojami. Tačiau tai daroma, tik konfidencialių, o ne visų klausimų svarstymo metu.

Šalių sutarimas padaryti visas derybas "konfidencialiomis" **yra neproporcingas ir neadekvatus informacijos laisvės apribojimas**. Toks ribojimas kartu riboja teisę viešai kritikuoti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų ir pareigūnų veiklą (Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 9 str.), bei konstatuoja neteisėtus informacijos laisvės apribojimų taikymą (Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 10 str.).

SADM negali remtis Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 18 str 1 punktu, nes bazinio dydžio, kuris turi poveikį daugumai viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimas, **įskaitant ir tiems darbuotojams, kurie NĖRA profesinių sąjungų nariai**, nėra ir negali būti traktuojama kaip "valstybės, tarnybos, profesinė, komercinė ar banko paslaptis arba yra privataus pobūdžio informacija" (Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 18 str. 1 punktas).

Taip pat noriu atkreipti dėmesį į tai, jog nacionalinių kolektyvinių derybų transliacijas jau vykdė Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Tad egzistuoja aiškus precedentas, jog darbuotojai, dėl kurių atlyginimų yra deramasi, turi ir gali gauti pilnavertę galimybę stebėti šias derybas.

Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus darbuotojai nusipelno turėti teisę žinoti, kaip už juos derasi profesinės sąjungos ir kokius argumentus pristato jų darbdavys per įgaliotą instituciją - SADM.

Todėl prašau:

1. Įkelti pirmo posėdžio video medžiagą į Youtube platformą (kaip pradėta daryti Trišalės tarybos susitikimuose);
2. Sudaryti sąlygas visiems suinteresuotiems LR piliečiams galimybę dalyvauti derybose klausytojų teisėmis;
3. Padaryti posėdžių medžiagą prieinamą viešai SADM tinklapyje;
4. Paruošti ir į vieną platformą sukelti visus iki šiol vykusius nacionalinių kolektyvinių derybų įrašus bei protokolus

Jeigu SADM atsisako įgyvendinti viršuje paminėtus 4 punktus, prašau detaliai ir konkrečiai įvardinti visas teises aplinkybes ir įstatymus, dėl kurių atsisakoma tai padaryti. Atitinkamai tokiu atveju aš pasilieku teisę ginti viešąjį, viešojo sektoriaus darbuotojų interesą, ir ginčyti tokį ministerijos atsakymą teisme.

Pagarbiai
Ekonomistas
Justas Mundeikis

